

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

List 17.

V Celovcu 10. septembra 1871.

Leto III.

Emanek, lovčev sin.

(Povest, iz češčine poslovenil Andrejčekov Jože.)

Med bukóvjem na samoti
Hišica stoji ob poti,
Borna koč lovčeva.
Tam od jutra do večera
Ptičje petje se prosterá, —
Drevje v noči šepetá.

II.

(Dalje.)

Komaj je storil Emanek nekoliko korakov, ko zaslíši lajanje, in koj spozná po glasu Nimroda. Ali ta se mu ne približa. Emanek zleze na skalo, da bi ga poklical, ali glas mu zastane v grlu. Nasproti med cvetčim risjem in visoko praprotjo je sedela človeška postava iskrenih oči in brada je bila porasčena do ušes z gostimi, črnimi mustačami. Emanek obstane ter vidi, kako je oni mož Nimroda k sebi na tla potlačil, prsa odgrnil in pest las iz nederja izpulivši med krub jih stlačil, na to trikrat pljunil, potem pa dal psu krub, da ga je požrl. „Sedaj beži!“ pravi slednjič in pes je tekel naravnost k Emanku. Ali boj se zapaziti v njegovih očeh hudo očitánje, vleže se kaka dva koraka pred njim ter se potuhuje, ko bi hotel potrpežljivo prenašati pričakovano karanje. Emanek ni tega utegnil. Bradati mož je stal že pred njim ter ga vprašal, delaje se, ko bi ga ne poznal, z gromčim glasom: „Kdo si?“

„Jaz sem lovčev Emanek.“

„Kje pa je tvoj oče?“

„Umrli so; v gozdu so bili ustreljeni.“

„Kdo ga je ustreljil?“

„Tega nihče ne vé. Ko bi to izvedel“

„Moral bi onemu človeku tudi življenje vzeti, če ne, ne bi bil pridni deček niti lovčev sin.“

„Prav pravite“, pritrđi Emanek.

Kosmati mož se je na glas zarežal, in Emanku se je zdelo, kakor bi se bil še nekdo pod skalo zasmel. Naenkrat pa mu je bilo tako tesno pri srcu, da je začel na glas jokati. „Dajte mi našega psa, jaz moram domu.“ Nimrod je uganil, o čem se ravna, ter skočil veselo k Emanku, mustačar pa je bacnil psa z nogo, da se je dolgo po poti zapotekal, potem pa se zopet sključeno pobral ter vlegel k njegovim nogam. Kosmatin pravi potem: „Domu hočeš? Sedaj pojdeš z menoj.“

Tu je bilo nemogoče ubežati. Emanek se ni mogel drugače ustavljati, nego da se je vlegel na tla ter se ni hotel z mesta premakniti. Mož videti, da s silo nič ne opravi, pogovarja ga z lepa, rekoč: „Tu imaš mojo roko, da ti ne storim nič žalega. Jaz le hočem, da bi mi pomagal gnjezdo dobiti z drevesa; dam ti zato nekaj, povej kaj hočeš?“

„Jaz nočem nič; jaz hočem iti domu.“

„Ali ne bi htel verice?“

„Se vé da; ali jaz moram domu.“

Emanek se vstopi predenj na pol grozeče na pol proseče. Zopet ga je prijel nekdo za roko, ali ta ni bil tako prijazen, kakor stric Bogomir. Emanek videti, da bi mu kljubovanje nič ne pomagalo, šel je radovoljno dalje ter upal, da mu pride kdo na pomoč, kadar pride iz tega prepada. Stric Bogomir ni mogel biti daleč, lahko tudi kacega družega sreča, ki bi ga osvobodil. Ali nihče se ne prikaže, in ptujec je držal Emanka tako trdno za roko, ko bi ga imel v kleščah; Emanka je to zelo bolelo, a vendar ni smel ne črnuti ne, niti roke umakniti.

III.

Oba sta koračila po nedohodnih stezah, in Emanek menivši doslej, da pozna vsako drevó, vsak grm okrog, prišel je naenkrat na novi svet. Prišla sta v globoko kotljino, kjer so bile skale do gola oprane, kakor bi se bilo tukaj jezero posušilo. Dan se je nagnil k večeru, široka krajina je bila samo sem ter tje z grmičevjem porasčena, tu pa tam je čvrčal murenček, ko tresoč, žabobni glas iz zaklete skale, enomerno so brenčali roji čmrlov, le motilki, kakor svobodne, po zraku raznešene cvetke, letali so krog svojih, iz zemlje poganjajočih sester; v gozdu je bilo čuti detala kljuvati, in drozeg je veselo prepeval med skalami v znamenje, da se mu ondi dobro godi.

Emanek je moral skakati s skale na skalo, in noga mu je že tolikokrat spodrsnila, da je na kolenu krvavel. — Je-li bilo to usmiljenje, ali kaki drugi nagon? Ptujec je vzel Emanka v naročje, skakal z njim čez prepade, da se skoraj tal ni dotikal; skale so ga držale, kakor svojega brata. Bil je to strašni pogled, ko sta obadva letela po zraku ter vlekla za seboj svoji podolgasti senci. Sedaj sta zopet koračila po ozkem pa dolgem robovju, peljaje se za roke. Ptujec popraša:

„Kje je očetova risanica?“

„Ta visi doma na rogu poslednjega jelena, kterega so ustreljili stari oče.“

„Tvoj stari oče je bil zločinec, on je umoril mojega očeta!“ mrmral je bradač. Emanek je začudeno gledal, ko ga je oni prašal: „zakaj ne prodate te risanice, zakaj je ne daste od hiše?“

„Stari gozdnar je priporočal materi, da bi pustili to orožje v hiši, da je v njem zadnja krogla, katero so oče nabili; in gozdnar pravi, ako pride sovražnik v sobo, sproži se sama ter ga usmrti.“

Emanek je čutil, da se trese ptujčeva roka v njegovej, ter slíšal, kako globoko vzdíha in si ustnice do krvavega grize. Potem izbljuvavši kri reče glasno se smeje: „Larifari! Oni človek ne bo tako aboten, da bi šel v vašo sobo ter se postavil ravno pred puško ter rekel: sproži se.“

Pri teh besedah je urno zavrtil glavo, kakor bi ga

bil nekdo zadej vščipnil. „Kaj to pomeni?“ praša nekoliko jezno, nekoliko bojazljivo, „kaj delaš? Zakaj me zadej vlečeš?“

„Jaz ne vem o ničemur“, odvrne Emanek, „saj bi tega tudi ne mogel storiti.“

Emanka se je polastila neizrečena groza, in začel je prepevati v samotni pobožne pesmi, katerih ga je naučila mati; te pesmi so imele moč rešiti ga iz spon hudobnega duha ter oprostiti njegovo srce smrtnih težav. Od začetka mu je zapovedal ptujec z jeznaritim glasom, da naj ne bi pel, pa Emanek ga ni hotel vbogati; čem gorečnejše je prepeval, tem bolj se je tresla ptujčeva desna roka, vzdihal je, govoril sam seboj, ali vendar ni mogel zatopiti dečkovega sledečega petja:

„Ti presveti angeljci,
In svetniki božji vsi
Našo dušo in teló
Čuvajo nam prezvestó;
Oni nas povsod spremljajo,
Nas na pravo pot ravnavajo,
Kamor kol se napotimo,
Ako spimo, ali bdimo,
Noč in dan zmir pri nas so,
Z nami jejo in pijó,
Bog nebeški najsvetejši,
V svojej sili naj močnejši,
Tvoja roka naj nas vodi
In tvoj sveti glas povsodi. Amen“.

Tuji mož je snel nehoté klobuk z glave, spel roki in v tla gledaje je grizil klobukove okraje. Videl je, kako je solnce od zapada dečku v oči sijalo, njegovo obličje je žarilo, kako obrito z odsevajočo nebeško zarijo. Dečku samemu se je zdelo, da se povzdiga nad zemljo in da letajo krog njega nebeški krilateci; začel je prepevati:

„Angeljček povej ti nam —
Če dovoli Bogec sam —
Nisi videl moj'ga ata
Tam, kjer so nebesa zlata?“

Prišel konec skale zagleda ondi vitko brezo. Emanek jo upogne, kakor šibko vejico in stopaje po njej na nasprotno skalo, popeva:

„Upogni se drevce!
Upogni se šibica!
Moj otrok nima pokoja!
Upogni se vejica!
Upogni se travica!
Da duša utolaži se moja“.

Ptujec je zrl čudé se za dečkom, ki je stopal neustrašeno nad prepodom. Med tem se je breza zopet zravnala ter ga čofnila po licu; in ježé se nad to velikansko metlo poišče deske, ki je bila skrita v skalni votlini, po kateri dospé k dečku. Ta je klečal na kolnih, in dvigaje rokice proti nebu je popeval:

„K Tebi kličem na višavi,
Dušo svojo Ti zročim;
V angeljski jo krog postavi,
Kedar sladko tu zaspim.
Nad početjem mojim čuj,
Duha zlega me varuj,
Da b' ne imel do mene moči;
Pošli v sili mi pomoči,
Čuvaj me po dnevi, v noči“.

„Molči!“ zakričal je nad njim bradač, „imam že dovolj tega; jaz nisem nikakoršni zli duh, sam človek

kakor ti, in nočem ti ničesar žalega storiti, ako pojdeš z menoj“.

„Kam pa?“ vpraša Emanek, in dobi odgovor:

„Te skale, kjer sedaj stojiva, imenujejo se „petelinji greben“; od daleč si jih morda že mnogokrat videl, ali človeška noga se jih malokdaj dotakne. Kacih deset korakov od tod je kanjino gnezdo, zlezi na ono skalo, ondi ga najdeš in lahko mi dobiš mlade“.

„Čemu pa vam bodo?“

„Gosposka plača za ropne živali, ako se dobé; idi le, dobiš tudi ti svoj del“.

„Jaz nočem nič, pojdite sami po gnezdo. Zakaj pa sami ne greste?“

„Zató, ker ne morem: ko bi priletela stara kanja, bila bi po meni, kogar ona pri takovem delu zasači, izkljuje mu oči. Jaz sem si pa tákaj shranil svojo puško, in počakal bodem spodej, ako se spusti proti tebi, počim po njej, kakor bi trenil“.

„Ali kje pa je pes?“ praša deček še prav ne vedé zakaj.

„Ostal je zadej“, odvrne urno ptujec, „saj bi nama sploh nič ne koristil. Nikar se ne obotavljaj in zlezi gori, čuješ mlade čivkati? Tjekaj zlezi!“

Emanek je plezal nehoté po skali gori, kosmatin pa je stal spodej s puško.

Ali ste že opazovali kedaj natanjko ropno ptico, kedar se ziblje po zraku?

Škrjanček z neprestanim žvrgoljenjem in lastavica z nemim jezikom plavata blaženo v zračnem morji, ona ne letata neprenehoma po zemlji z enega kraja v drugega, njuni dom je modri zrak. In kakor škrjanec in lastavica, tako je tudi rojena ptica, ki se ziblje po višavah. Od kod imamo ta priimek „ropna ptica“?

Škrjanec in lastavica zobljeta hrošče, muhe in črve, ropna ptica pa popade z močnimi kremplji in ostrim kljunom kaj večega, da bi svoje teló nakrmila; škrjanec in ropni ptič obadva ravната po volji svojega stvarnika. —

Mi kratkovidni ljudje! Vidiš ono črno piko na nebeškem oboku; že se bliža, kakor bi jo lovčevó oko očarelo, razpeti peroti nosijo jo po lahmem zraku, glej kako se krog vrtil in povzdiga, s perotami nekoliko povestljava, in dviga se in dviga, potem pa se zopet ne gane z mesta. —

Emanek je prišel do gnezda. Pri vsej boječnosti ni se mogel zdržati radosti videti slepe še gole mladiče glave skupaj stikati, kakor bi se bali, ali pa si kaj pripovedovali, česar ljudsko uho ne sliši in ne razumi.

Le malo časa jih je Emanek ogledoval potrpežljive ter si mislil: „To je res čudno! Pes in kanja imata najlepše oči, pa prideta slepa na svet“.

Mlada kanjeta, ko bi bila vedela o Emanku, začela so gomaziti, raztegovati na široko rumenkaste kljune ter se valiti po pisanem perji različnih ptičev, ki je ležalo krog njih.

„Vrzi mlade doli!“ kričal je kosmati mož gledaje neprenehoma proti nebu. Emanek seže z roko po mladičih, ki bi ga bili kaj radi kavšali, s tem so obudili v njem nevoljo, da enega za drugim pomeče iz gnezda — bilo jih je zopet pet — za njimi pa mrtve ptičeve. Sedaj nekaj zašumi po zraku. — „Skrči se!“ zadoni spodej in pok! pade krogla in črna perutnina prileti na Emanka, ki se, nemogoče se dalje vzdržati, na tla zgrudi in popolnoma v nezavesti kraj pojemajočih mladih in mrtve kanje obleži. Krogla jo je zadela nad njegovo glavo.

Gozdni tat — moramo ga že tako imenovati, kajti videli smo, kako umé z orožjem se pečati — gozdni tat je črno gledal dečka in mrtvo kanjo pred njim razprostrano. Solnce je zašlo za gore in žarilo je obličje moževno ognjenega plamena.

„Vrag te vzemi“, zarenči, „da se je ta krogla posrečila! Kdo vé, če bi se bila tudi tako sponesla, ko bi bil imel resnično voljo? Fante imá bodi si narejeno, ali pa ga čuje angelj varuh. Če je to angelj varuh, naj ga domu pripelje, há, há, há!“ zakrohotal se je divje, čeravno ga je obilil mrzli pot.

Vzame velikansko roparico z razprostrtima, krvavečima perotima ter zapusti urno Emanka, ki se je začel nekoliko gibati in ležal poleg ginočih mladičev.

Po noči so čepeli ptički v svojih gnejzdiščih, po gozdu pa je šel deček ter prepeval:

„Upogni se drevce!

Upogni se šibica!

Moj otrok nima pokoja!

Upogni se vejica!

Upogni se travica!

Da duša utolaži se moja“.

(Dalje prihodnjič).

Božje okò in človeško hrepenenje.*)

(Spisal Anton Umek).

Človeško življenje je polno viharjev, srce v prsih ne miruje nikdar, naj se nam hudo godi ali dobro. Čem dalje pribajamo, tem bolj se nam budi želja po večji sreči, celi čas nas priganja močno hrepenenje. Največ pa si obeta, največ si upa mladina. Glej mladenčá, kako namérja vedno naprej in naprej, kako se suče in priganja, pa kaj bi se ne, saj se mu smehljá toliko sladkih nad, obeta se mu dolgo življenje, zakaj ne bi zidal sto in sto svetlih gradov v oblake! Ali kdo se ni še prepričal, da človek obrača, Bog pa obrne? Toda blagor ljudem, ker je tako. Kdo ne bi poveljčal svete previdnosti, da njeno vsevidno okò tako blago in mило čuje nad nami! Marsikdaj hrepené tavamo, pa ne vemo kam, ali pa če vemo, ne moremo do cilja: kar zasije žar božjega očesa, in izpolnijo se nam želje.

Močen val v morji mladega srca je vzbujena vedoželjnost. Pa kakor marsiktera cvetlica ne bi cvetla tako košato, ako bi bila med trnjem na pušči, mesto v grajskem vrtu: tako marsikteri bister mladenec ne bi postal omikan gospod, ako ne bi imel milih okolnosti. Kakor lačno in žejno telo hrepeni po jedi in pijači, tako hrepeni vedoželjen duh po tem, kar mu dopada. Ali k vsemu je treba pomočkov, kdor jih nima, zastonj si prizadeva naprej. Pa čujte, nad nami čuje božje okò, in nič se ne godi brez njegove svete volje. Močno zapiranje vanj osrečuje mlada srca. Izmed tisuč izgledov náte to-le resnično dogodbo.

Nekje na Dolenskem je živel sin kmečkih staršev. Pa očeta ni bilo več na zemlji, in mati je bila zelo revna. Ne vem ravno po kakem naključji, pa vnel se je bil oni deček za slikarsko umetnost tako, da je vsako prosto minutico tratil s tem, da je risal vsakovrstne podobe. Zavoljo tega so se mu ljudje smejali, vsi domači pa so ga zmerom grajali, ter mu djali: „Uči

se rajši čevlje krpati itd“. In res, bile so vse okolnosti take, da bi nihče ne bil mislil, da se bode priprosti deček mogel kje le kolikaj izučiti svoje reči. Deček pa je odgovarjal: „Ne vem kako, pa vidili bote, da bo vse Bog dal“.

Bil je še drug sin iz tiste hiše. Le-ta je v bolj-ših časih po nepričakovani srečni priliki prišel v šolo, doveršil vse latinske šole in dunajsko vseučilišče. Enkrat pride z Dunaja domu. V bližnji grajščini je imel znano gospodo. Oglasi se tje, in ker je bilo otrokom treba učitelja, ostane v gradu. Grajska gospa je bila izurjena umetnica, malala je jako lepe podobe.

Neko nedeljo pride mlaji brat k staršemu v grad, seboj pa prinese podobo Matere Božje, katero je bil izdelal prejšnji teden. Bila je lepa, pa na njej se je poznal samouk. Dijak pravi svojemu bratu: „Ni preslaba, pa hodi z menoj, pokažem ti lepših reči“. Gospóda je bila na vrtu, torej se ukradeta v gospejno slikarsko izbo. Strmé ogleduje deček in močnejše se mu ukoželjnost budi. Med tem zasači gospa tihotapna gledavca. Izgovarja se dijak: „Ne zamerite, milostna gospa! le-ta deček je moj brat, po nobeni reči bolj ne hrepeni ko po slikariji, in ker še ni nikdar vidil kaj tako lepega, kakor je tu, pokazal sem mu vaše zaklade“.

Potem ji pokaže dečkovo podobo. Gospa ogleduje dečka in podobo. Oboje ji dopada. Podari dečku papirja in mnogovrstnih svinčnikov ter mu veli, naj še pride.

Proti koncu meseca oktobra je šel dijak nazaj na Dunaj. Poslovil se je prej od svojih ter jim djali: „Ta in ta dan zvečer se poslovim v gradu, o polnoči me odnese železni voz; ako me kdo hoče spremiti, naj pride k meni“. — Prišel je odločeni dan. Prišla je mati v grad spremljat sina na železnico. Ali tiste dni je zelo deževalo in Sava je naraščala tako, da ni bilo mogoče prepeljevati po noči. Čakati se je moralo družega dneva. Dijak pride z broda in pové to materi. Kar pride sluga in mu veli: „Gospa želé z vami govoriti“. Ko stopi dijak k gospej, jame ta govoriti: „V zadnjem trenutku me moram z vami obravnati reč, o kateri sem mnogokrat premišljevala. Kar sem videla vašega brata, obhaja me misel, da bi mu pomagala. Kaj menite, kako bi to šlo?“ — Dijak odgovori: „Gospa! res je, brat ima um za svojo reč, ali le pomočkov ni, da bi nastopil novo pot“. — „Vse jaz rada dam, samo da se mu želja izpolni“, pravi gospa, „in menim, najboljšé bo, da ga vzamete seboj na Dunaj“.

Vse v gradu je mirno spalo, spavala tudi dunajskega učenca mati. Učenec sam je čuval ter v red deval svoje reči. Ob treh čez polnoči pokliče svojo dobro mater in jo pošlje domu s tem-le pisemcem na mlajega brata: „Ljubi moj bratec! Česar bi nihče ne bil pričakoval, to se zgodi. Tvoje trdno upanje se ima izpolniti. Urno pridi z materjo v grad, pojuternjem ob šestih zjutraj boš že na Dunaji, kaj potem, Bog vé. — Srečo si našel in srečo ti želi tvoj brat J.“.

Kdo bi popisal nepričakovano radost kmečkega dečka! Imel je vstati, da prime za sekiro, koš ali matiko, ali vstal je, da potuje na Dunaj, učiti se lepe umetnije. Nočem sedaj še povedati imena tega srečnega mladenčá. S časom se pokaže, kaj mu je Bog namenil. Zato pa naj povem zgodovino družega, že doveršenega umetnika. 1858. leta je iz Flandrije pripeljala revna kmetica 10letnega sina v Antwerpen. Dečko je moral prej doma delati, pa mladi okornež je le rajši nabiral koščke papirja in svinčnikov, ter risal krave,

*) Ta spis smo našli med Umekovimi rokopisi.

drevje, svetnike itd. Starši so ga svarili, celó šiba je pela, pa zastonj. — Sestra-njegova je služila v Antverpiji za hišino. Neko nedeljo pride mati k njej, ter neizrečeno toži zavoljo „lenobe“ svojega sinu, med drugim pravi: „Pomisli, uni dan je kravo gnal na pašo, pa ne da bi jo pasel, priveže jo k drevesu, pa jo risa od vseh strani, in lačno domu prižene“.

O tej povesti obé godrnjate tako na glas, da ju gospóda sliši; in ko ta pozvé, kaj da je, materi naroči, naj pripelje sinčka in prinese njegove risarije. Le-tè so bile sicer čudne, pa ne brez pomembe. Gospoda spravi dečka v akademijo. Prešlo je sedem let od tistihdob, in iz okornega kmečkega dečka je zrastel Karl Oms, ki je od kraljeve akademije v Antverpnu dobil prvo darilo.

Bratovska ljubezen.

Z plamnóm se mi v srcu vnela
Je ljubezni silna moč,
Za vas, bratje! bo gorela,
Da me krije groba noč.

Blago, kri, življenje svoje
Slave sini dam za vas;
Bratovsko ljubezen poje
Vsake pesmi sladki glas.

Da vas ljubim, duh vam pravi,
Srca zdihlejš vsak pové,
In z ljubeznijo pozdravi
Jezik brate ljubljene.

Da vas ljubim, oznanjuje
V rod zaljubleno okó,
Vsaka žilica spričuje
Vam ljubezen bratovsko.

Da vas ljubim, vé že davno
Vsaka cvetka, zemlje tlak;
Gora, dol in polje ravno
Pijejo ljubezni zrak.

Da vas ljubim, v zvezde jasne
Vsako noč je vpisano;
In na citrah strune glasne
Se v ljubezen stekajo.

Da vas ljubim, izgovarja
Zlato solnce vsaki dan,
Oznanjuje jutra zarja,
Kako brat sem bratom vdan.

Slajši kakor slavca petje,
Drajši, ko zlato svetá,
Lepši ko cvetlic je cvetje,
Si ljubezen bratovska!

Toraj mili bratje moji!
Vas na veke ljubil bom,
Vraščen nosim v duši svoji
Te o majke Slave dom!

Jožef Virk.

Slepa Meta.

(Spisal Fr. Rup).

V naši sosesčini biva stara žena, slepa je in berači od hiše do hiše. Otroci morajo voditi jo iz vasi v vas, zategavoljo ima vselej dve palici pri sebi. Na prvo se opira sama, drugo pomoli tistemu, kateri jo pelje, ona pa tava počasi za njim nekaj pred se mermraje. Kamor opoldne ravno nameri, tam dajo jej južine in kamor pride na večer, tam dobi večerjo in ostane tudi čez noč. Večkrat sem slišal, da je bila slepa Meta, tako so jo klicali, nekdanj bogata, da je imela lastno hišo in streho. Vendar kaj gotovega nisem zvedel o njej; ostala mi je vedno neka čudna prikazen in večkrat sem pogledoval nazaj, kedar sem jo vodil, njej v obraz. Rad bi opazil na njem kako znamenje, da bi ga bral, pa nisem ga našel. Njene kalne oči bile so obrnjene vselej na tla in nagrbanjeno obličje zdelo se mi je bolj strašno kot milo in pomilovanja vredno.

Vsakokrat je prašala svojega vodnika, kam da jo pelje. Ako jej kraj ni bil po všeči, moral se je vrniti, zoper njeno voljo je ne bi pripeljal nikamor. Na vsa-

kem daljšem potu je imela svoje mestice, kjer je počivala. Za ta kraj je znala slepa tako dobro, kakor njen vodnik z obema očima. K nam jo je pripeljal vselej mlinarjev Jaka sem iz vasi. Ko je obšla hiše pri nas, peljal sem jo pogosto jaz do bližnjega kraja. Rad sem to storil, ker so vsi ljudje radi imeli nesrečno Meto. Kedar sva šla proti Kopanji, počivala sva vselej pod nekim klancem pri podobi Matere Božje zraven pota. Jaz sem sedel zraven nje v travo in pogovarjala sva se o marsičem. Če je bila ona dobre volje, govorila je kakor drugi ljudje. Pripovedovala mi je basni in povesti, popraševala me je tudi o tej in uni reči, jaz pa sem jej odgovarjal, kakor sem vedel in znal. Z drugimi fanti in deklicami se je pogovarjala le redkokdaj, mene vendar je rada imela, ker sem hodil pred njo prav počasi, kakor jej je bilo po volji. Tudi nisem je dražil nikoli ne; v časih sem jej dal še svojo malico (malo južino), če je naletelo, da sem jo peljal ravno popoldne.

Kedar pa ni bila dobre volje, ščenila se je in skrila s predprtom svoj obraz. Tedaj se nisem upal jo nagovoriti, hudo bi jo bil razdražil. Pa zbolelo me je vselej v srce, kedar sem jo vidil tako sključeno, zakaj jokala je tako milo in zdihovala tako dolgo časa, da nisem vedel, kaj bi počel. Pogosto je obšla žalost tudi mene, da sem skoraj jokal z njo. Če sem pravil doma materi, da je Meta spet jokala, odgovorili so le: „Glej Tone, bila je pač nesrečna v svojem življenji, in zdaj pomisli večkrat, kako srečna bi mogla biti, ako bi . . . in tedaj jokati začne“. Več nisem pozvedel.

Nekega dne sem sedel spet zraven Mete pod klancem. Obšla so jo ravno njene žalostne misli. Tiha in sključena je sedela pod križem in zdihovala je prav globoko. Jaz sem jedel ravno kos pogače, ktero sem dobil od matere pa ohranil za se; saj je bila tako dobra in sladka. Kmalo sem spoznal po hitrejem ihtenji, da Meta spet joka. Jenjal sem jesti in djal sem ostalo pogačo v žep; ni mi več dišala. Pa glasneje in glasneje je ihtela in povzdignila je svoje oči, kar sicer nikoli ni storila, proti nebesom. S curkoma so jej letele debele solze po velem obličji in roke je povzdignila navzgor, kakor bi nekaj prosila. Hotel sem jo tolažiti. Danes morebiti, si mislim, jo utolažim, ker gleda proti nebesom. „Meta, rečem jej, ne jokaj! Močno boli me in Bog bo dal tebi prav prijeten kraj v nebesih, ker si zdaj toliko nesrečna. Vzemi mojo pogačo in jej, gotovo si lačna“.

To izrečem in položim jej pogačo v roko. Ona zgrabi jo naglo ter jo vrže daleč od sebe, da sem se močno prestrašil in skoraj ubežal. Nikogar ni bilo blizo in strahú sem skor trepetal. Na zadnje začnem jokati tudi jaz, jokal sem na glas in boječe gledal, kaj Meta počenja. To jo pomiri kmalo. Ko vidi, da tudi jaz jočem, umolkne ona in zdelo se mi je, da posluša na me. Potem izbriše si oči! s predprtom, obrne se proti meni in pravi: „Tone, zakaj pa jočeš?“

„Zategavolj“, rečem jej, „ker si ti jokala tako strašno-glasno in sama sebe bila v obličje“.

„Je tebe to mar bolelo?“ prašala je starka prav prijazno in milo. In jaz ji odgovorim: „Bal sem se, ker si tako jokala. Mati so mi pravili, da jočeš le zategavolj, ker si tako nesrečna; to me neznano boli“.

„No, Tone“, pravi mi starka, „sedi tu sem zraven mene in povedala ti bom, kako sem postala tako nesrečna. Zdaj sicer še ne boš zastopil vsega; kedar pa boš starejši, tedaj boš spoznal, da sem se morala jokati

in da bom jokala, dokler živim. Morebiti pa pozabiš do tje že mene in to, kar tebi tukaj pravim“.

„Ne pozabim tega, Meta, ne!“ — sežem jej v besedo in obrišem si z rokavom lica in oči — „saj si pravila mi toliko lepih povesti: Pa vzeti moraš tudi pogačo, katero si vrgla od sebe, in jesti jo moraš, dokler pripoveduješ“.

„Le poberi jo spet“, pravi starka, „in prinesi mi jo; v preveliki žalosti in bolečini sem to storila, ne imej mi za zlo“. Hitro ji prinesem pogačo in sedem zraven nje v travo, ona pa mi je začela pripovedovati sledečo povest.

* * *

„Pred tridesetimi leti sem bila mlada in lepa, Polgrad tam za goro bila je moja lastnina“. — „Meta, ti lažeš!“ začudim se jaz. Polgrad vidil sicer še nisem, pa vedel sem, da je precej veliko posestvo. „Resnica je, Tone, resnica!“ pritrdi starka, „Meta ne laže. Oče in mati so mi pomerli in hiševala sem sama doma; omožila se nikdar nisem. Priderli so tedaj Francozje v našo deželo. Tudi po naši vasi so dobili stanovanja, ker je bilo prostora zadosti. Imela sem pa veliko veselje s kokošmi, belih, črnih in pisanih bilo je precej na dvoru. Nekega dne mi hoče neki vojščak ukrasti najlepšo kokljo. Jaz sem ga zapazila, klicala sem in sem mu htela iztrgati kuro iz rok. Pa slabo bi se mi bilo godilo, ko bi ne bil prišel po nameri nek častnik in odgnal nesramnega roparja.“

Zahvalila sem mu in povabila ga, naj pride včasih k meni na Polgrad, da mu postrežem z malo južino. Zares je prišel večkrat in kmalo bil mi je tako drag, bolj kakor tebi mati tvoja. Pa tega ne umeš še zdaj. Dala sem mu vse, česar je pozelel; največ je potreboval denarja. Rekel mi je, da bode mi povrnil vse, kadar mine vojska. Rekel je tudi, da bo prišel po me in me vzel za svojo ženo. Če je to obljubil, dala sem mu spet, kar sem le imela. Pa morala sva se ločiti, ker je postal mir in Francozi so se vernili na dom.

Veliko sem jokala, on me je pa tolažil, da pride kmalo nazaj in me pelje s seboj v svojo domovino. Htela sem koj z njim, on je vendar rekel, da mora prej poprositi svoje starše, naj mu dovolijo, da vzame kmečko dekle za ženo; bili so bogati in živeli so v mestu. Naročil mi je tudi, naj mu pošiljam večkrat denarjev, zakaj rajši bodo dovolili njegovi starši, da se vzameva, če slišijo, koliko sem ga podpirala. Rada sem to storila in mu pošiljala; denar pa sem izposodila in dala zapisati na svoje posestvo. Vendar ni bilo zadosti nikoli in hotel je imeti le več in več. Poslala sem mu zopet in pošiljala tako dolgo, da sama nisem več imela ničesar. S tem sem se zadolžila. To oznamim tudi njemu, pa od tistega časa — dolgo dolgo je že od tedaj — nisem več dobila nobenega pisma. Bila sem zapuščena in ubožala sem“. — Zdaj Meta malo potihne in gleda s kalnimi očmi v daljavo, kakor bi nekaj iskala. Solze so jej kapljale po licih, prav žalostna je bila. Vendar kmalo obrne se k meni in pripoveduje dalje.

„Polgrad so mi prodali; jaz sem pobrala, kar mi je še ostalo, in najela sem v Boštjanovi koči eno izbo. Tam sem jokala zaradi svoje nesreče noč in dan, da so mi postale oči temne in mračne. Z prva nisem se zmenila za to. Ko pa temota očes hujša postane, iskala sem pomoči pri zdravnikih na deželi. Ti vendar me niso ozdravili, le bolj so se vnele oči in podala sem se

v mesto, da poprašam tam zdravnike. Potrosila sem svoj denar in izgubila sem vendar luč svojih oči popolnoma. — Glej, Tone, tako je Meta oslepela in mora zdaj beračiti po svetu. O da bi me rešil kmalo ljubi Bog nebeški!“

In spet je jokala in jokala, pa ne glasno, kakor poprej. Zdihovala in jokala je le tiho za sé in zakrila je z rokama obličje.

Tako je postala premožna Meta po lahkovernosti beračica.

O petelinčeku!

(Iz španskega poslovenil J. Parapat.)

Bila je svoje dni lepa kokoš in živela prav zadovoljna na dvorišču sred obilne družine mladih piščet, med katerimi se je zlasti neki petelinček odlikoval za voljo čudne in spačene podobe. In ravno tega je mati najrajša imela. Bil je prav za prav le pol petelina, imel je namreč samo eno oko, eno peruto in eno nogo. Pri tem pa je bil bolj prevzet in ošaben, kakor njegov oče, ki je vender v deveto ves slovel kot najbrhkejši in pogumniši petelin. V napuhu svojem je celo mislil, da je svetla zvezda med kokošjim rodом, in trdil, da se mu le iz nevošljivosti norčujejo drugi mladi petelini in se mu piščeta smeja, ker ne mara za nje.

Nekega dne reče ta petelinček materi: „Čujte mati, dolg čas mi je tukaj na kmetih. Sklenil sem, da grem v mesto, kralja hočem videti in kraljico“.

To slišati začne se tresti uboga mati. „Sinček“ pravi „kdo ti je to bedarijo v glavo vtepel? Tvoj oče vse žive dni ni še zapustil te pristave in je vendar veselje in dika našega rodū. Kje najdeš dvorišče, ko je to-le? Kje boljše gnojišče? Kje tečnišo in obilnišo hrano, bolje zavarovani hlev in rodovino, ki te bolj ljubi?“

„Bil nit“ odreže se petelinček nemški, zakaj neznano imenitno se mu je zdelo, da zna par nemških besedi kikirikati in čakati „bratje, strici in uci so mi pretrapasti in preneumni“.

„Pa sinček“ ugovarja mati „ali se nikoli še nisi pogledal v ogledalu? Ali nisi zapazil, da enega očesa in ene noge manjka?“

„In to mi vi očitata“ zaupije petelinček, „vi, ki bi vas morala rudečica oblitati same sramote, da ste me tacega na svet spravili? Da, vi sami ste krivi tega! Iz kakošnega jajčeka sem se izvalil? Ali je bil mar od starega petelina?“

„Ne, ne, ljubi sinček!“ tolaži mati. „Iz takih jajec se valijo baziliski.*) Ti si iz zadnjega, ki sem ga jaz izlegla in ravno ker sem bila že spehana in slabotna, prišel si nepopoln in slab na svet. Pač vidiš, da nisem jaz kriva“.

„Morebiti“ govori nadalje polpetelinček in sedaj mu zraste greben. „morebiti najdem ranocelnika, ki mi utegne ude, katerih mi manjka, dodati. S kratka, tu nič ne pomaga, jaz grem“.

Ko uboga mati sprevidi, da ga nič ne odvrne od storjenega sklepa, spregovori še to-le:

„Preljubi sinček, slušaj vsaj modre nauke dobre

*) Po ljudski vraži valé stari petelini jajce, iz kterega pride v sedmih letih bazilisk ali zmaj. Ta s pogledom svojina vmoré tistega, kterega najprvega zagledajo, pa mrtev obleži, če ga človek poprej ugleda.

svoje matere! ogibaj se cerkva, kjer je podoba sv. Petra; ta svetnik ni nič kaj prijazen petelinom. Varuj se tudi nekih ljudi, ki jim pravijo kuharje. To so naši zapriseženi sovražniki: kar vrat nam zavijejo, da še Amen ne utegneš spregovoriti. No ljubi sinček, Bog naj te tedaj spremi in sv. Rafael, varh popotnikov! Pojdi in prosi očeta, naj te blagoslové!“

Polpetelinček gre k očetu, poljubi mu noge in prosi blagoslova očetovskega. Častitljivi petelin mu ga dá volje mogočno kakor ljubeznjivo, ker tudi on ni dosti maral zanj zavoljo njegove prevzetnosti in nápuha. Mati pa je bila tako mehkega srca, da si je kar s suhim listjem brisala solze.

Polpetelinček dvigne edino nogo, razpné edino peruto in zakikerika trikrat v znamenje, da gre.

Ko pride kraj skor suhega potoka — bilo je namreč po letu — bil je curek vode tako majhen, da so ga male vejice vstavile, da ni mogel dalje. Potok uglečavši popotnika našega, kliče: „Priatelj, videš, kako sem že slab, skoraj ne morem naprej, teh sitnih vejic že ne morem več za seboj potegniti, še manje pa okoli njih teči, ker bi me preveč spehalo. Ti mi pa lahko pomagaš v tej zadregi, če jih s kljunom nazaj pripogneš. Za plačilo smeš si z mojo vodo žejo vgasniti in vrh tega še zanašati se na mojo pomoč, kedar me vode nebeške zopet okrepčajo.“

Petelinček odgovori: „Pomagaj mi že, pa nočem. Kaj meniš mar, da sem hlapec revnih, umazanih potočkov?“

„Spomnil se me bodeš, predno misliš“ šumlja potoček z onemoglim glasom.

„No, še tega se mi manjka, da mi žugaš“ zarenči jezno petelin „brž ko ne pričakuješ v kratkem veseljnega potopa!“

Ko gre dalje, sreča vetra, ležal je znak na tleh brez sape.

„Ljubi petelinček“ ogovori ga veter. „na tem svetu potrebujemo drug družega. Stopi sem-le in poglej me! Videš. kako me je vročina zdelala, mene, ki sicer po morju valove podim, drevesa podiram in skale rujem. Pasji dnevi so me na nič djali. S cveticami sem igral, omamile so me, da sem zadremal, in sedaj me najdeš tukaj v omedlevici. Le s kljunom me vzdigni nekaj palcev od zemlje in s perutnico nekoliko pomahaj in zletel bodem v dupljo, kjer krpajo mati in sestre, raznovrstne sape, oblake, ki sem jih bil ne davno raztrgal. Tam mi bodo zavrele juhico, da zopet pridem k moči.“

„Oj vitez“ odgovori poredni petelinček, „pač marsikterikrat ste me imeli za norca ter mi v hrbet pihali in rep raztezali kakor vetrnici, da so se mi vsi smejali, ki so me ugledali. Prijatelj, danes meni, jutri tebi, srečno!“

Tako se odreže petelinček, trikrat prav ošabno zapoje in odrine.

Pride do nekega strnišča, ki so ga bile žanjice zažgale, da se je le še nekaj malega kadilo. Polpetelinček bliže stopivši ugleda majhino iskrico pod mnogim pepelom tleti.

„Preljubi petelinček“ zakliče iskrica, kakor hitro ga zagleda „o pravem času si prišel, da mi življenje otmeš. Glej, poginjam, ker nimam živeža. Nič ne vém tudi, kje se danes klati moj stric veter, ki mi o enačih potrebah vselej pomaga. Prinesi saj nekaj slamice, da zopet oživim!“

„Mar mi je za tvoje upitje!“ odgovori petelinček.

„Po zimi, če te veseli!“ „Gorje mi, ako bi res tebe kedaj potreboval!“

„Kdo vé, če me ne bo kedaj treba?“ svari iskrica. „Zarečenega kruha se veliko pojé.“

„Oho!“ norčuje hudobna žival „še bahal se mi boš? Tu imaš!“ in pri teh besedah ga vsiplje s pepelom, po navadi zakurekuka, ko bi bil, Bog vé, kaj imenitnega doprinesel.

Naposled priroma v mesto k cerkvi, ktero so mu imenovali cerkev sv. Petra. Tu se ostavi durim nasproti in začne svojo pesem, da je bil ves hripav in sicer svetniku ravno nalašč in maternemu svarjenju vkljub.

Ko pride do poslopja, kjer je mislil kralja in kraljico videti, zakriči mu straža: Nazaj! To ga nekoliko preplaši. Zleze toraj skozi stranska vrata v veliko izbo, kamor je mnogo ljudi prihajalo in odhajalo. Na vprašanje, kdo da so neki le-ti ljudje, izvé, da so kraljevi kuharji. Nič ne mara za svarilo materno, naj se kuharjev ogiba, temveč z visokim grebenom in razpetim repom jim koraka ošabno ravno naproti. Ali neki kuhensk hlapčič ga zgrabi in ko bi trenil zavije mu vrat. Potem pokliče vode, da mu perje opari.

„Oj voda, preljuba bistra vodica“ prosi sedaj polpetelinček „pomagaj, ne popari me, vsmili se me!“

„Ali si se ti mene vsmilil, ko sem te na pomaganje klicala?“ kriči voda, kar goreča same jeze in ga popari zgoraj in spodaj, da so mu z lahko vse perje populili. Sedaj natakne kuhar našega petelinčka na raženj.

„Ogenj, oj zlati ogenj“ milo stoka nesrečni petelinček, „mogočen in svetel si, da ti ni para, imej vsmiljenje z menoj, ohladi se, zaduši v sebi hudo gorečnost, ne sežgaj me!“

„Nesramni potepuh“ odgovori ogenj „kaj, ti se še predrneš mene na pomoč klicati, ti, ki si me hotel zadušiti, češ, ker me nikdar ne bodeš potreboval! Le sem, da izveš, kaj znam!“

In res ogenj ga ne le speče, ampak zasmodi, da je bil črn kakor saje.

Kuhar videti ga tako črnega, zgrabi ga za edino nogo in treši skozi okno na cesto. Tukaj se ga pa veter loti.

„Veter“ dere se naš petelinček „preljubeznjivi moj veterček, ti, ki si čez vse močen in nikomur pokoren, najmogočnejši na zemlji, vsmili se me in daj, da se spočijem na tem-le gnojišču!“

„Kaj, tebi naj dam počitek in mir!“ sopiha veter ter ga vzdigne in v vrtincu po zraku sem ter tje podi, „nikdar ne!“

Poslednjič spusti veter petelinčka vrh zvonika. Sv. Peter ga popade in ondi trdno pribije. Odsihmal stoji na tem visokem mestu, ves črn, sub, izkubljen, dež se zaletava vanj in veter ga suče, da mora vedno z repom za njim. Sedaj mu ne pravijo več polpetelinček, ampak vetrnica ali vetrnik.

Bratovska ljubezen.

(Iz laškega posl. J. Severjev).

Svoje dni ni bilo kovačev nikjer v Palestini. Medijanski trgovci so hodili skozi deželo s svojimi velbljodi, ki so nosili kadila in mazila, in vsakovrstno železno orodje.

In Ruben si je kupil sekiro od izmaelskih trgovcev; drago ga je stala — pa ni bilo ne ene v hiši očetovi.

Simon reče bratu: „Prosim te, posodi mi svojo sekiro“. Toda Ruben mu jo odreče.

Poprosi ga Levi: „Ljubi brat, posodi mi sekiro, prosim te!“ Pa Ruben jo tudi njemu odreče.

Potem pride Juda k Rubenu ter ga zaprosi: „Oh, ti me ljubiš — in jaz sem te vedno ljubil, gotovo mi ne odrečeš svoje sekire!“ Ruben odide, pa ne reče besede.

Primeri se, da pade Rubenu, ki je sekal drva ob potoku, sekira v vodo in je ni mogel več najti.

Simon, Levi in Juda so poslali slugo v deželo izmaelsko, da vsakemu kupi sekiro.

Ruben pride potem k Simonu ter mu reče: „Ti veš, ker sem izgubil sekiro, ostalo mi je začeto delo nedokončano. Oh posodi mi tvojo, prosim te!“ —

Simon mu odverne: „Odrekel si mi jo bil unkrat, sedaj ti jo pa jaz odrekam!“ —

Ruben gre, ter Levi-ja poprosi: „Bratec! znana ti je moja izguba, i da ne morem končati začetega dela, posodi mi svojo sekiro, ne odrekaj mi tolike dobrote!“

Levi pa ga pokara z besedami: „Treba mi je bilo uni dan tvoje sekire, pa nisi mi je dal. Biti pa hočem boljši od tebe . . . ná-jo — vzemi jo!“ —

Peklo je to očitjanje Rubena in ves zmešan zapusti Levi-ja, ne vzeši sekire s seboj. Saj je bil še Juda, ki je imel tudi eno.

Ko je bil pri Judu, zapazi ta, da je brat razkačen, gre mu naproti ter mu reče: „Bratec moj, znana mi je tvoja zguba: pa zakaj vznemirjati se i žalovati? — Nimam mar jaz tudi sekire, ki lahko rabi obema? Tü je, vzemi jo, prosim te, rabi je, kakor bi bila tvoja!“

Ruben mu pade na prsi ter jokaje reče: „Postrežljivost tvoja je velika, še večja pa je tvoja dobrotljivost, da pozabiš moje krivice. Ti si v resnici pravi brat i jaz bodem te ljubil do zadnjega zdiha!“

Juda mu odgovori: „Ljubiva tudi druge brate, saj teče po naših žilah ravno tista kri!“ —

Jožef, priča vsega tega, povedal je vse očetu Jakobu. Jakob pa reče: „Ruben se je slabo obnašal — pa se je kesal, tudi Simon je delal slabo i tudi Levi je vreden svarila. —

Sreče Juda-vo pa je verlo, blago sree; Juda ima dušo kraljevo. Priklanjali se mu bodo sinovi i zapovedoval bode bratom svojim!“

Gospodarske drobtine.

Kuhati krompir, da bode tečniši. Spomladi ne diši nam več stari krompir; rajši imamo novega ali mladega; a mladi, letni krompir ima v sebi navadno mnogo vode in manj močnih, redilnih delov. Zarad tega tudi ni tako tečen kakor jesenski, ki je popolnoma dozorel. Vendar znamo tudi mlademu krompirju pomagati, da bo tečniši. Raven posode, v kateri smo postavili krompir k ognju, pristavi se posebej posoda s čisto vodo napolnjena. Ko se je krompir že nekaj časa kuhal in blizo dokuhan, odlije se voda z njega in se dolije vrela iz druge posode, v kateri se sedaj krompir do kraja skuha. Pa ne samo zgodnji ampak vsak drugi krompir bo tečniši, ako je kuhan v dvojni vodi. Ena se prej odceja, v drugej se dokuha do kraja

in to brez razločka, je li bil krompir odupljen ali ne. Ja še krompir, ki si ga že skuhal a ne porabil, ti bo dišal kot ravno kar kuhan, če ga denes v vrelo vodo in notri nekoliko minut pustiš.

Je li boljše deteljo sejati med ozimino ali jarino? Navadno bolje obdelovana zemljišča priporočajo, da je boljše sejati deteljo med jarino kakor v ozimino. Ako pa je jesen in zima suha, ako se je malo vlage ali mokrote čez zimo v zemlji nabralo, in ako je tudi poletje suho, tako kaže boljše, da se detelja seje med ozimino.

Smešnice.

Stara pravica. Kakor znano, kukovica to posebno lastnost ima, da svoje jajca leže v gujezdo kake druge ptice, kakor penice, palčka itd., in da tedaj drugim pticam da zrejati svoje mladiče. „Od kod mar le to pride?“ dolgo premišljuje nek modrijanec sam pri sebi. „Kaj si boš toliko ubijal glavo?“ na uho pošepeta mu prost kmet, „to je že stara pravica tako!“

Bankovec po 100 gl. „Kdo je zgubil ta bankovec?“ kliče policaj. „Jas, jas“ oglasi se hitro nek potepuh. Policaj: „Ti? ne verjamem! to ni mogoče? — pa vender povej mi resnico!“ „No, no, da se Vam ne lažem“, pravi mu ta, „zgubil sicer jas nisem bankovca, ali pogrešam ga že precej davno“.

Jetnik moder svetnik. „Kam bi te že vtaknil?“ nevoljen pravi ječar jetniku. „Vse je že natlačeno. Moral te bom vzeti k sebi v svojo izbo!“ „Mar me tedaj rajši spustite“, ga hudobnež veselo zavrne, „saj pridem drugikrat, ko bote izbe imeli bolj prazne!“

Ogled po svetu.

Avstrijsko - ogerska država. Važne stvari so se na političnem polju godile ta čas, odkar je „Besednik“ zadnjikrat romal med ljudstvom. Šlo je zatö, kaj bo z drago našo Avstrijo in z njeno ustavo, kako jo uravnati, da se bodo spravili in pomirili posamezni narodi. Na Dunaju se je posvetovala in dogovorjala sama visoka naša vlada z zaupnimi moži, ki jih je nalašč poklicala iz raznih kronovin; škoda, da ne tudi iz koroške. Med tem smo se pa drugod jeli boriti in delati, da bi v deželne zборе spravili spravoljubne možje, kakor si jih želi vlada in mi sami. Volitve te so zdaj končane. Bile so viharne kakor morebiti pri nas še nikoli. Stale ste si posebno dve stranki v hudem volilnem boji nasproti: spravoljubna (konservativna) in liberalna (prusko-nemška, protivladna) stranka. K prvi štejejo se mi Slovenci. Obnašala se je naša stranka izvrstno, žalibog le, da tudini zmagala tako sijajno, kakor si je želela in zaslužila. Kolikor do zdaj znano, imele bodo kmečke občine in sicer na zgornjem Avstrijskem 17 konservativnih in 2 liberalna zastopnika v deželnem zboru; na spodnjem Avstrijskem je naravnost narobe. Na Moravskem in v Sleziji imajo liberalci veliko zgubo. Na Štajerskem so v 16 kmečkih občinah z veliko večino premagali konservativni; Slovenci večidel vse svoje poslance dobijo v deželni zbor. Slava! Žal nam je po propadlih kandidatih, kakor so slavni gg. Kosar, Šuman in Radej. —

Vse druga je pri nas na Koroškem. Pri naj boljši volji — da bi Slovenci napeli vse svoje moči — ni mogoče tukaj kaj

več naših zastopnikov spraviti v zbor; tako čudno in Slovencem v pogubo so sestavljeni volilni okraji. Pritožili so se zaradi tega zdaj na volitveni dan slov. volilci v Celovcu ter naravnost na visoko c. k. ministerstvo odposlali pritožbo in ob enem tirjali, naj se volilni red gotovo kmali prenaredi. Hvala Bogu, da za zdaj dobimo vsaj enega zastopnika, neustrašenega boritelja naših pravic — slavnoznane gospoda Andreja Einspielerja. Da smo na Koroškem tako propali, ni čuda pri naših razmerah. Ljudstvo še premalo politično izurjeno preveč tici v nemškutarskih rokah. Delali in divjali so pa ti res po peklensko, lagali, protili in rotili, ogibati se duhovnov, kakor hudič križa, ker bi po duhovnih sopet prišla tlaka in desetina na dan. Tako lažljivo, nesramno zna se obnašati ta nemškutarska, pruska drhal! — Obzalovati moramo pa tudi da je vlada sama, tako malo ozirjemala na duhovne ter marsikje na kmetih dala volitev zapovedati dopoldne ob času božje službe, in da so se nekteri uradniki pri volitvah obnašali tako, da človek ne vé, kam namerava vlada. Pa naj bo zadosti!

Deželni zbori snidejo se, kakor že znano, 14. t. m.

O drugi znotrajni in zunajni naši politiki ni omeniti kaj posebnega. Govori se o nekem zakonu, ki ga vlada misli predložiti deželnim zborom v onih kronovinah, kjer živi več ko en narod. Vsled tega zakona bi v narodnostnih potrebah ne imeli glasovati zbori, ampak posebni narodni odbori. Dobro! Hvaležni bomo vladi za to zlasti mi Slovenci!

Svitli naš cesar se je sopet snidil s pruskim vladarjem in sicer v Solnemgradu. Bo pač spet veselje med Prusi! Poklical je Vilhelm sam naravnost tudi naše ministre, Andrašija, Hohenwarta. Čudno!

Tudi že **Magjari** čutijo, da se ne bodo mogli ubraniti: ustava, Slovanom tako neugodna, mora se prenesti.

Na **Hervaskem** je pri volitvah zdaj sopet skoz in skoz zmagala narodna stranka. Slovani, le pogumno naprej!

Nemško. Bismark poskuša nemške dežele osrečiti z brezvernimi šolami. Še teh jim manjka! — Velike skrbi Prusiji dela Bavarsko; kajti biti pruska podružnica ta nikakor noče. Kralj se svoji oblasti ne odpove.

Francoško. Staremu Thiersu je narodna skupščina potrdila vrhovno oblast; on ostane „predsednik republike“, pa je odgovoren skupščini. Lahka, se vé da, ne bode zanj med tolikimi strankami. — Odškodnine so Francozi Prusom že poplačali 1360 milijonov.

Laško. Lahoni segajo zdaj po samostanih; radi bi potrebnih poslopij za prav dober kup dobili ministerstvu. Ministerstvo hoče odstopiti; novih ministrov pa ni najti. — Čuje se dan na dan o groznih požigih.

Špansko. Upor na otoku Kubi se ne vleže; podpihujejo in podpirajo upornike zlasti Amerikanci ter jim pošiljajo vojskov, orožja, streliva, živeža. Španski kralj je v zadregi. Tudi gre Špancem vedno hujši za denar, odkar se je vnela ona prekucija leta 1868.

Razne novice.

Eden za vse — vsi za enega. Kako se nam koroškim Slovencem navadno pri volitvah godi, znano je svetu. Tako čudno so skovani volilni okraji, da se skor povsod mala peščica Slovencev moramo za poslanca pipati z veliko večino Nemcev. Ti se pa tako ljubeznjivo obnašajo do nas, da iz same ljubezni bodo sčasoma še pot k volitvam prihranili nam, in da lahko doma ostanemo za pečko ali pa v senci, kakor se nam poljubi; kajti navada je pri nas, da koj Nemci volijo namesto nas v našem imenu. K večjemu smemo Slovenci potrditi, kar so izvolili Nemci. Pa še tam, kjer prav za prav bi imeli voliti sami Slovenci, še tamkej se vtikujejo v našo volitev, in bi tudi tamkej naj rajši sami

postavili nam kandidate. Taka se je godila v Velikovskem volilnem okraji. Po vsej sili so hotli izvršiti našega Andreja E. ter dati nam drugega — nemškutarskega — poslanca. Volitev je dokončana: dobili smo vsi Slovenci tukaj skup le enega poslanca; pa kaj, še zdaj nimajo miru; še zdaj bi ga nam radi odnesli, ko hudič čez gore. Vpijejo, „nja volitev je neveljavna, dokler da nemškutarji ne pregledajo vse zapisnike ter se do gotovo prepričajo, da je naš Andrej po postavnem potu bil izvoljen“. Ne vem prav za prav, ali se ga tako bojijo, ali pa so nam zavidni za njega! Pojdite rakom žvižgat taki prijatelji naši? Andrej je naš — za njega gremo vsi! Ponašati se z njim smemo pred vsem slov. svetom. Čujte, kak vesel telegram mu je v pozdrav došel iz Trsta: „Čestitamo. Obdajte z novim bleskom svoje slavno ime! Sad Vašega truda bodi boljša prihodnost starodavnega Gorotana. Tržaški Slovenci“.

Učiteljski zbor v Zagrebu je pri kraji, in sicer, kolikor povzamemo iz naših listov, slavno pri kraji. Zmed kakih 1000 učiteljev, ki so se sošli s slovanskega sveta, bilo je tudi 120 Slovencev. Slava! Obravnave v reduti so vsaki dan trajale čez 12. uro. Posvetovanje pri vseh 12 načelnih vprašanjih, ki so bile na dnevnem redu, bilo je živahno in temeljito, zlasti gledé vprašanja: „kakšen in kolikšen upliv naj ima cerkev do šole“. Rešilo se je to vprašanje z resolucijo: „da naj le tisti na šolske zadeve ima upliv, ki je šolski strokovnjak“. — Mikavna bila je tudi razstava šolskih ali učnih pripomočkov. — Živili Slovani! živila slavj. vzajemnost!

Učiteljski shod v Lincu na zgornjem Avstrijskem se je tudi obhajal te dni; pa zadovoljen z njim ne more biti noben katoličan. Enoglasno so namreč sklenili zbrani učitelji: „Keršanski nauk naj po šolah ostane brezverjen!“ No, to bo pravi keršanski nauk! S takimi nauki mislijo osrečiti svet! Naš Celovec bode prvi tako srečen prihodno leto nove te apostelne sprejeti v svojo sredo; zakaj tukaj ima se obhajati prihodni učiteljski zbor.

„Razstava v Terstu“ se prične menda že 15. t. m. Kakor so priprave velike, utegne razstava biti velikanska.

Erjavec Franjo vrli naš rojak v Zagrebu pride na Gorisko realko za c. k. profesorja. Hvala!

Železnica iz Belaka na Tirolsko je dokončana. Prihodni mesec ima se izročiti občinstvu.

Darovi za Umekov spominek:

1. Andrej Einspieler	5 gl. — kr.
2. P. A. Pichler, stolni prošt	2 —
3. Rossbacher, trgovec	2 —
4. Jakobič J.	1 —
5. Andrej in Matija Biser	4 —
6. M. Ambrož,	1 —
7. Kometar M.	1 —
8. Šašl M.	1 —
9. Dürnwirth K.	1 —

Vkup . 18 gl. — kr.
Odbor.

V Celovcu 9. septembra 1871.

Kurzi na Dunaji 5. septembra 1871

Kreditne akcije — gld. — kr. Nadavek na srebro 119 gld. 10 kr.
Národno posojilo 69 „ 85 „ Napoleondori . . 9 „ 53

Listneca. Besednikova: M. T. v Č. v. Iz poslanih vrstic pričete povesti ni mogoče razsoditi ali bo za natis ali ne. Pošljite nam izvršeno delo! — J. J. v Polj. Pomota je na naši strani, zato za drugi iztis ne moremo nič tirjati. Prvi napis smo zdaj izbrisali. Lepa hvala za naznanilo! — L. J. v B. pri Lj. Hvala za poslano. Ni časa več danes prebrati poslano. Le na delo! Prosimo lepo! Zaželjene številke se Vam pošljejo, kolikor mogoče.